

χυρ. Κολάκ. Ναύπακτ. Ξηρόμ. Σπάρτ. Τριχων. Φθιώτ. κ.ά.) — Ν. Έστ. 24 (1938), 138 γιουρ'τῶ Λήμν. Μακεδ. (Παρ-
θεν.) γιρ'τῶ Στερελλ. (Σπάρτ.)

Έκ τοῦ Τουρκ. *y ũ r ũ t m e k* = βαδίζω, προχωρῶ, ὀρ-
μῶ.

Όρμῶ, ἐφορμῶ κατὰ τινος ἔνθ' ἄν.: 'Εγιορνούδισε ἀπάνω
τον γιὰ νὰ τότε σφάξῃ Νάξ. (Σαγκρ.) Γιουρ'δίσαν οἱ σκυλλί
ἀπάρι μ' νὰ μὴ φᾶν Σαμοθρ. Γιουρνούδ'σανε τὰ σκυλλιά
ἀπάρ' μας Θράκ. (Τσακίλ.) 'Εγιορ'δίσανε ὅλοι κι ἀπὸν
ἀρπάξῃ ἤρπαξε Κρήτ. (Σητ.) 'Εγιορ'ντισε ἀπάνω του σὰ
θεριὸ Εὔβ. (Αἰδηψ.) Θὰ 'ιουρουνδίσῃ καμμιὰ ὥρα νὰ σὲ
πιάσ' ἂ' τὰ μαλλιά Νάξ. (Ἀπόρωνθ.) Γιούρ'τ'ξι τοῦ σῶ'λλι
κι τὸν δάγκουδ' Εὔβ. (Ἀκρ.) 'Εγιορ'τῆξε καὶ τὸν πιάνει
ἀπὸ τὸ λαιμὸ νὰ τὸν πινίξῃ Πελοπν. (Σουδεν.) 'Αμα εἶδανε
κ' ἤνοιξε ἡ πόρτα, ἡγιορουνδίσανε μέσα Θήρ. Πᾶμε τσ'
ἐμεῖς νὰ γιουρ'δίσουμε νὰ 'βουμε μέσα αὐτόθ. Θύμουσι,
χτυπᾷ μιὰ κάτου τοῦ δαχτ'λίδ' τσι γιουρνούτ'σι νὰ παγαίν'
Λέσβ. Γιούρ'τῆξα καὶ πῆρα σταφύλια Στερελλ. (Αἰτωλ.) 'Ε-
γιορ'ντῆξα 'ς τὸν κατήφορο Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Τότις τοῦ
τρατ' γιούρ'ντῆξε κατ' ἀπάνον τ' Θεσσ. (Πορταρ.) Γιουρ'ντῆ-
ξαν τὰ σῶ'λλιά πάνον νὰ τὸν φᾶνε, νὰ τὸν πινίξουνε Θεσσ.
(Τρίκερ.) Γιουρ'ντάει τοῦ Μαριὸ κι 'ν ἄρπαξι 'ν πάπια κ'
ἔφ'γι αὐτόθ. Γιουρ'ντάει τοῦ φίδ' νὰ τὸν φάῃ (ἐκ παραμυθ.)
αὐτόθ. Γιουρ'τάει μὴ τὰ μοῦτρα οὐ Ν'κόλας 'ς τὴ δουλειὰ
Στερελλ. (Ἀχυρ.) Γιούρ'τα πάν' τ' αὐτόθ. Γιουρουνδήξετε
οὔλοι κι οὔλοι μαζί νὰ θερίσουμε γερά-γερά (= γρήγορα-
γρήγορα) Κρήτ. (Μαλάκ.) Οὐλο τὸ χωριὸ ἐγιορουνδήξε
κ' ἔσβησε τὴ φωτιά αὐτόθ. Γιατὶ γιὰ νὰ 'ῃ εὐτὸς τοσηνὰ
μάνητα, θὰ νὰ 'χε προησμένο τὸ σκῶτι δον, γιὰ νὰ τσῆ γιου-
ρουνδήξῃ καὶ νὰ τσῆ φάῃ τὴ μύτη Κρήτ. (Χαν.) 'Η γι-ἀρ-
κούδα γιουρουντῆσι νὰ φύγῃ Μακεδ. 'Ηρθαν αἰτοὶ κι
γιουρ'τῆξαν 'ν τὸν φᾶν (ἐκ παραμυθ.) Εὔβ. (Ἀγία Ἀνν.)
'Εχον νιὰ παλιόιδα π' γιουρ'τάει γιὰ ζ'μὲς Στερελλ. (Τρι-
χων.) Γιούρ'τ'σαμι κι τοῦ τιλειούσαμι τοῦ χουράφ' αὐτόθ.
Τὰ πρόβατα γιουρ'τᾶν νὰ μᾶς'νι ἀπουδῶ ἀπουκεί ὅ,τιδῆ-
πουτι Στερελλ. (Φθιώτ.) Δὲ γιουρ'δάει θαπέρα νὰ κάμῃ
καμμιὰ δουλειά, ἀλλὰ περ'μένει ἀπὸ 'μένα Πελοπν. (Βερεστ.)
'Ο Γιαννάκης γιούρ'τῆσε νὰ τοὺς χωρίσῃ, ἀλλὰ παρατά-
τησε κ' ἔπεσε χάμου Πελοπν. (Βλαχοκερ.) 'Εκαμε νὰ τῶ-
νε γιουρουνδήξῃ, γιατί τσι θάρρεψε γιὰ δουσουμάνηδες (=
ἐχθροὺς) Κρήτ. (Περιβ.) || Παροιμ.

Σῶ'λλι πὸν δὲ γιουρ'ντάει ἄφινέ του ν' ἄλυστῇ
(ἐπὶ τῶν ἀκινδύνως ἀπειλούντων) Στερελλ. (Παρνασσ.) Ἄσμ.

Οἱ Τοῦρκοι ἀποφασίσανε νὰ κάμουνε γιουρούσι
κι ἀνάμεσα 'ς τσι χριστιανούς πᾶνε καὶ γιουρουνδοῦσι
Κρήτ.

Τότες γιουρ'ντῆξ' ἡ Τουρκιά, τὴ γεφαλὴ του ἐκόψα,
γιὰ νὰ τὴ βᾶνε τοῦ πασᾶ νὰ τῆνε δώση γρόσα
αὐτόθ.

Τ' Ἀρδαχθιανό, τὸ Μυρθιανό, τὸ Σελλιανό περὶ του
νὰ γιουρουνδήσῃ τζῆ Τουρκιάς νὰ τὴ γουτσομουρίσῃ
(ἐνν. τὰ ἀνταρτικὰ σώματα περὶ του = προπαντὸς) Κρήτ.
(Ἅγιος Βασίλ.) Συνών. εἰς λ. γ ι ο υ ρ γ ι ᾶ ρ ω. β) Ἄμτβ.,
ἐκκινῶ πολλὰχ.: Γιούρ'τ'σιν νὰ πᾶν' 'ς τοῦ χουράφ' Λήμν.
Γιὰ ποῦ γιουρνούδ'σις; Μ. Ἀσία (Κυδων.) || Ἄσμ.

Διφτέρτα μέρα γιούρ'δῃσι νὰ πᾶ' νὰ προουτουσιέρῃ.

'Η στράτα ρόδα γέμισι καὶ τὰ χουράφια σπόρου
Λήμν.

Γιὰ δὲς 'τα πῶς γιουρ'δίσαν τὰ τέσσιρα 'να βόι,
σὰ λιμουνιά, σὰ γυδουνιά μέσα σὶ περιβόλι
Λήμν. (Πλάκ.)

γιουρουντίσμα τό, ἐνιχ. γιούρ'δισμα Κρήτ. (Σητ.)
γιούρ'τουμα Στερελλ. (Ἀχυρ.)

Έκ τοῦ ρ. γ ι ο υ ρ ο υ ν τ ῖ ζ ω, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ.
γ ι ο υ ρ ' d ῖ ζ ω καὶ γ ι ο υ ρ ' τ ᾶ ο υ.

Ἐφόρμησις, ἐπίθεσις ἔνθ' ἄν.: Μὲ τὸ γιούρ'δισμα πὸν
κάμανε, τ' ἀρπάξαν ὅλα μονομιᾶς. Κρητ. (Σητ.) Συνών. εἰς
λ. γ ι ο υ ρ γ ι α. β) Κοινὴ προσπάθεια πολλῶν ἀτόμων πρὸς
ἀποπεράτωσιν ἐργασίας Στερελλ. (Ἀχυρ.): "Ενα γιούρ'του-
μα, πιδιά, κι τοῦ πῆραμι τοῦ σ'τάρ' (τοῦ πῆραμι = τὸ θερί-
σαμε). "Ενα γιούρ'τουμ' ἀκόμα κι τὸν ἔμασαμι τὸν γαπνὸ
αὐτόθ. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ι ο υ ρ γ ι α 1β.

γιουρούσι τό, κοιν. καὶ Τσακων. γιουρούδ' βόρ. ἰδιώμ.
γιουρούσιν Κύπρ. γιουρούχι Α. Κρήτ. γιρούσι Ἡπ. (Ραδο-
βύζ.) Κρήτ. (Μεραμβ. κ.ά.) Σύμ. κ.ά. γιρούδι Ἡπ. (Κόνιτσ.
Τζουμέρκ.) γιρούδ' Θεσσ. (Ἀντ.) Μακεδ. (Βόιον) γε-
ρούσι Ἡπ. Μακεδ. (Δεσκάτ. Ὀλυμπ.) Μεγίστ. — Μακρυγ.,
'Απομν., Β 28, 55 Δ. Λουκοπ., Γεωργ. Ρούμελ., 180 γε-
ρούσιν Μεγίστ. γερούσ' Στερελλ. (Αἰτωλ.) 'ιουρούσι Μακεδ.
(Δρυμ.) γερούσζ' Μακεδ. (Δεσκάτ.)

Έκ τοῦ Τουρκ. *y ũ r ũ y ũ s* = βάδις, ἔφοδος.

1) Ἐφοδος, ἐξόρμησις κοιν. καὶ Τσακων.: Φρ. Κάνω γιου-
ρούσι (κάμνω ἔφοδον, ἐφορμῶ) κοιν. Ἐκάναμε ἓνα γιουρούσι
καὶ τοὺς σκορπίσαμε τοὺς Τοῦρκους κοιν. Ἐκαμαν γιου-
ρούσι καὶ τ' ἄρπαξαν τὰ ψάρια, δὲν προυνάναμε νὰ πάρουμε
Μακεδ. (Καστορ.) Νὰ κάνουμε ἓνα γιουρούδ' νὰ δὸν θιρί-
σουμι κι αὐτὸ πολλὰχ. βόρ. ἰδιώμ. Σφάξανε πολλοὶ οἱ Τοῦρ-
κοι 'ς τὰ τελευταῖα γιουρούσια Ἰων. (Σμύρν.) Ἐκαμε ἓνα
γιουρούσι νὰ βῇ 'ς τὸ σπῖτι Πελοπν. (Μάν.) Γιουρούσι κά-
μανε καὶ τσῆ τὰ πῆρανε ὅλα Κρητ. (Σητ.) Μ' ἓνα γιουρούσι
πὸν κάμαμε 'ς τοὺς Ἰταλοὺς τοὺς κάμαμε σκορπιδόχορτο
Εὔβ. (Κουρ.) Ἰσ-σα, παιδιά, 'ὰ κάμουμε ἓνα γιουρούσι
οὔλ-λοι μαζί τσαι 'ὰ νιτάρουμε τὸ θέρον-νωρίς ('ὰ νιτάρουμε=
θὰ τελειώσουμε) αὐτόθ. Κάνανε τὰ παλιόπαιδα γιουρούσι 'ς
τὰ σταφύλια καὶ δὲν ἀφήκανε οὔτε τσαμπὶ Πελοπν. (Δάρα
'Αρκαδ.) Μὴν ἀπλώνῃς τὸ γέννημα 'ς τὴν αὐλή, θὰ κάνουμε
γιουρούσι οἱ κόττες καὶ δὲ θ' ἀφήκουνε σπυρὶ αὐτόθ. ||
Ἄσμ.

Εἶδα ἓνα φίδι μὲ φτερά, φίδι μὲ δυὸ κεφάλια
κι αὐτὸ γιουρούσι-ν-ἔκαμε, γιουρούσι νὰ μὲ φάῃ
Ἡπ. (Κόνιτσ.)

Πρῶτο γιουρούσι πῶκαμε, 'ς τὸν πόλεμο πὸν πῆγε,
μιὰ κανονιά τοῦ δώσανε οἱ Τοῦρκοι μέσ' 'ς τὰ στῆθ
Πελοπν. (Μάναρ.)

Σ' τὴ Γάδανο ξεπέζεψε κ' ἔκαμε καὶ γιουρούσι,
κ' εἰς τὸ τζαμί κλειστήκανε μικροί, μεγάλοι Τοῦρκοι
Κρήτ.

Τραυαίει ὁ Γιώργης τὸ σπαθὶ κι ὁ Γιάννης τὸ τουφέκι
κ' εὐτὺς γιουρούσι κάνανε 'ς τὴ μέση μέσ' 'ς τ' ἀσκέρι
Μ. Λελέκ., Ἐπιδόρπ., 23 Συνών. εἰς λ. γ ι ο υ ρ γ ι α 1.

2) Ὀμαδικὴ προσπάθεια πρὸς ἐπιτέλεσιν ἐργασίας Ἡπ. (Κου-
κούλ.) Πελοπν. (Γαργαλ. κ.ά.) Στερελλ. (Ἀχυρ. Φθιώτ.):
"Αιντε, ρὲ παιδιά, νὰ κάνουμε ἓνα γιουρούσι νὰ κιώσουμε
τὴ δουλειὰ (νὰ κιώσουμε=νὰ τελειώσουμε) Γαργαλ. "Αἰδτι,
πιδιά, ἓνα γιουρούδ' ἀκόμα κι σκόλασαν τὰ ξύλα Κουκούλ.
"Αἰτι ματακάθ'τι ἓνα γιουρούδ' νὰ βγάλουμι τοῦ τουμπρού-
ζ' 'ς τὸν κατηφουράκον (τουμπρούζ'=χονδρὸν τμήμα ξύλου)
Φθιώτ. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ι ο υ ρ γ ι α 1β. β) Ἐκκίνησις
πρὸς ἐργασίαν κ.τ.τ. Δ. Λουκόπ., Γεωργ. Ρούμελ., 180:
Μὲ τὴν πρώτη, δεύτερη, τρίτη τὸ πολὺ βροχή, κάνει τὸ
γερούσι ὁ γεωργός, βάζει δηλαδὴ τὴ δουλειὰ του 'μπρός.

